

ΜΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ
ΒΑΡΝΑΛΗ

Ἡ ἐποχὴ αὐτὴ, ἢ κατ' ἐξοχὴν ὀλιστική, ἢ ὁποῖα ἐδημιούργησεν ἓνα ὁλόκληρο περιβαλλόν με συστήματα καὶ θεωρίαι εἶναι ποτισμένη με τὰ ἴδια νάματα καὶ με τὶς ἰδέαι αὐτῆς θεωρίαι γιὰ τὶς ὁποῖαι πρὸ πάντων εἶπαμε πὼς οὐκ ὀρίσθησαν τότε καὶ τότε ἐπιδράσει.

Ὁ ποιητὴς Κώστας Βάρδαλης, ἓνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους καὶ τελειῶς ἐνδιαφέροντας νέους ποιητὰς τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, πού δὲν κατεστάλαξεν ἀκόμα σὲ πλήρη νόημα καὶ πού ταράσσειαι χωρὶς νὰ βρῇ τὸν δικό της ἑαυτὸ πού πλανᾶται ὁμοῦ γύρω μας ἀντικατόπτρισμα τῆς μελλοντικῆς τέχνης καὶ ιδέας, γνωστός περισσότερο στὴν Αἴγυπτο καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, θὰ ἐπρεπε νὰ μιλήσῃ βεβοίως στὴ σειρά τῶν συνεντεύξεων πού ἀρχίσαμε.

Ἄν καὶ τὸν τελευταῖον αὐτὸν καιρὸ ἦσαν «δυσθεώρητος» λόγῳ τῆς ἀπώσεως του ἀπὸ τὴν Ἀθήνα — παραθέριζε κατὰ γινόμενον σὲ συγγραφὴ νέου βιβλίου τὸν στὴν Αἴγινα — ἐν τούτοις κάποιο πρῶτὸ πού ἡ φύση μᾶς ἀνήγγειλεν πὼς ἦρθε γιὰ μερικὰς ἡμέρας, ἐπισκισίτικαμε ν' ἀνεβρῶμε στὴ Πίζατρον, πού συχνάζει, σὲ καφενεδάκι τοῦ θεάτρου τῆς Καβαλῆς, τοῦ Βασιλείου τὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ ὁποῦ ἐλα. πάντων μπορούσε νὰ φοραθῇ, γιὰ νὰ τὸν δοῦμε καὶ νὰ τοῦ πάρωμε μερικὰς λέξεις-ἀπαντήσεως στὶς ἐρωτήσεις μας.

Βεβαίως, δὲν μᾶς εἶδε με καλὸ γυνί, μόνις τὸν πλησιάσαμε οὔτε μᾶς ἄκουσε με καλὸ αὐτί ὅταν τοῦ εἶπαμε τὸ σκοπὸ τῆς ἀφίξεώς μας. Στὴν προσπάθειά του νὰ διαφύγῃ, ἀλλάξίκαμε ἐπανειρημένως θέματα, ὡς πού σὲ τέλος νικῶμενος ὑπεχώρησαν καὶ ἀπήντησε στὰ ἐρωτήματα πού τοῦ ὑποβάλλομε-τὰ ὁμοῖα καὶ τὰ ἴδια ὑπεβλήθησαν σὲ ὅλους τοὺς νέους λογίους μας, πολλοὶ τῶν ὁποίων μίλησαν σὲ προηγούμενους ἀριθμούς, καὶ ἄλλοι θὰ μιλήσουν κατότιν.

Βέβαια δὲν ὁμίλησε πλατεῖα καὶ ἀναλυτικά, ὁμοῦ εἶπε πράγματα πού ἐνδιαφέρουν ἐκείνους πού τὸν παρακαλοῦν καὶ πού σημειώθουν σημαντικὰς παρατηρήσεις στὴ λογοτεχνία μας.

— Ποῖος ἀπ' τοὺς νέους καὶ νεωτέρους μας, ξεχωρίζει.

— Τὸ ἐρώτημά σας εἶναι τελειῶς προβληματικόν. Ὅμως-θα σᾶς ἀπαντήσω με εὐκρινεῖα μὰ καὶ ἐπίσταστικα! προτιμῶ τοὺς παλαιότερους, γιὰτι καθένος σὲ εἶδος του κατόρθωσε νὰ δώσῃ μερικὰ ἄφτια ἔργα. Εἶμαι ὁμοῦ κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ τῶν νέων. Παρ' ὅλον ὅτι μ' ἀρέσουν μερικοὶ ἐξαιρετικὰ-δὲν ἀναφέρω ὀνόματα-ἀμφιβάλω ἂν θὰ φθάσουν μακρῶ, ἂν θὰ πᾶν ἐκεῖ πού λογαριάζω καὶ θέλουν γιὰτι περνοῦμε μὰ κρίσημῃ ἐποχῇ τοῦ ποιητικοῦ λόγου ἀντίθετα με μὰ μεγάλη ἀνάπτυξη τοῦ Κριτικοῦ πνεύματος πού παρατηρεῖται στὴν παγκοσμία διάνοησιν πού τὴν ἐφερε ὁ τελευταῖος πόλεμος με τὴν ἀπότομη διάλυσιν ὅλων τῶν ὠραίων καὶ εὐγενικῶν ἰδανικῶν τοῦ ἀστικοῦ

πολιτισμοῦ· τὸ γεγονός ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ περιοδικὰ καὶ ὅτι τὰ καλύτερα ἀπ' αὐτὰ δὲν δέχονται ἄλλην φιλολογίαν ἐκτὸς ἀπὸ τῆς κριτικῆς καὶ τὶς κοινωνικὰς παρατηρήσεις, εἶναι ἓνα σοβαρὸ σημεῖο αὐτῆς τῆς μεταστροφῆς.

Ἡ νέα τέχνη πού τὴν φαντάζομαι μόνον ἐπαναστατικὴ δὲ θὰ μπορούσε νὰ στοθῇ με μίαν ἀπλὴ ἐπαναστατικὴ στὴ μορφή, κατ' ἀνάγκην θὰ εἶναι τότε τέχνη μειονοσυγκρίας καὶ δυστυχῶς γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ μειονοψηφία εἶναι πολὺ μικρὴ καὶ ἔτσι δὲν ἐλπίζω πολλὰ πρὸ γματα ἐπὶ τοῦ παρόντος. Εἶναι ἀρκετὰ αὐτὰ στὴν πρώτη ἐρώτησί σας· ἡ δευτέρη;

Τι ἐργασίαν ἐτοιμάζετε;

— Τύπωσα τοὺς «Σκλοβους πολιορκημένους» πού ἔγραψα πρὸ 4 ἐτῶν, σὲ στιγμὴ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τοὺς δημοσίευσσα σὲ ἐποχῇ τελείας ἀπογοητεύσεως, τόσο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μου ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ ἐτοιμῶμαι ἀκόμη μίαν σειρὰ διηγημάτων καὶ ἓνα μυθιστόρημα. Αὐτὰ ὁμοῦ εἶναι ἀκόμα σχέδια με: στὰ χαρτιά μου. Ἀκόμα κάτω ἐτοιμάζω μίαν ὠλέτη αἰσθητικὴ κοινωνιολογικὴ, ματαριαλιστικὴ τιποτὴ ἄλλο. Αὐτὴ τὴν ἐποχῇ δὲν ἔχω ὄρεξιν γιὰ τίποτὴ ἄλλο.

— Ἀκόμη κατὰ ἐτελῶς τοπικηστικόν. ἀπὸ τοὺς Ἀλεξανδρινῶν, ποιῶς ἐκτιμᾶτε;

— Μ' ἀρέσει πρὸ ὁ Καβάλης. Ἔχει οὐσία ποιητικὴ ὁμοῦ κατὰ ἄλλος ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας Ποιητῶν (καὶ ἂς λέει ὁ φίλος μου ὁ Μολάνος πού ἤρθε ἐκεῖ γιὰ νὰ προταγανθῆσιν καὶ νὰ μᾶ, πεισῆ γιὰ τὸ ἀτιθέτω). Ἐκεῖ κάτω, στὴν Αἴγυπτο, ἡ Κοινωνία εἶναι φέσκια καὶ Εὐρωπαϊκὴ καὶ εἶναι ἀκόμα πρὸ ζωηρὴ ἀπὸ ὅλη τὴν πνευματικὴν ζωὴ τῆς Ἑλλάδος· τοῦλάχιστον ἐμᾶς τοῦ Ἀθηναίου, περισσότερο προσέχουν ἐκεῖ, τυπῶνουν καὶ ἐνδιαφέρον ἐκεῖ, καὶ κατότιν ἐδῶ, στὸν τόπο μας, νὰ ποῦμε. Διατηρῶ καλὰ στὴν ἀνάμνησιν μου, πὼς ἐγὼ τοῦλάχιστο, ἐντεμπουντάρισσα στὴν Αἴγυπτον τελευταῖα ὁ κ. Ἀλεθέρσης μου ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ γράψῃ γιὰ μένα, τὸν εὐχαριστῶ. ἔχει μερικὰς ἀνακρίβειαι, με ἀσήμαντες σχετικὰς με τὴν βιογραφίαν μου καὶ τὸν ἀδερφό μου, ἐγὼ π.χ. γεννήθηκα στὸν Πύργο τῆς Βουργαρίας καὶ σπούδασα στὴ Φιλιππούπολι, κλπ.

Στὴν τρίτην σας αὐτὴ ἐρώτησιν, ἂν εἶναι γενικώτερον, ἐκεῖ; ἀπὸ τὴ λογοτεχνία, τότε φυσικὰ δὲν μπορῶ πηρῶ νὰ θυμωθῶ με θαυμασμοῦ τὸν περίφημο ξυλογράφον γιάννην Κεφαλληνόν. Τελειώσαμε;

— Ἀκόμα κατὰ σᾶς ἔκαμε, ἐντύπωσιν καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα φιλολογικὰ μας, πρῶγματα;

— Δὲν καταλαβαίνω μ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, τί ζητεῖτε. Ὅπως δὲν εἶδα νὰ συμβῇ καὶ τίποτὴ τὸ ἀξιοσημεῖωτο φιλολογικὸ γεγονός, στῆς ἡμέρας αὐτῆς, ἐκτὸς ἂν θέλετε νὰ μιλήσω γιὰ τὶς Δελφικὰς ἐορτὰς καὶ παραστάσεις ἢ ὁποῖαι δὲν εἶναι φιλολογικὸ γεγονός, ἀλλὰ... θεολογικοπολιτικόν. Συμφωνεῖτε

— Καὶ νὰ μὴ συμφωνεῖ θὰ τὸ κάμω κατ' ἀνάγκην διὰτι· τώρα εἶπατε ἐλεύθερα ὅπως πάντα.